

PSOE, el mirall trencat d'Espanya

per Guillem Pujol (@guillempujol)

La crisi del PSOE és una crisi de tres nivells. És la **crisi del partit que més anys ha governat Espanya** i que més ha marcat la història democràtica post-Franco d'aquest país. És també la **crisi d'un règim polític**, que veu com s'ensorra una de les columnes principals sobre què ha estat fundat. És, per últim, el resultat de la **crisi de la socialdemocràcia**, que durant les últimes dècades ha estat incapaç de construir un projecte alternatiu a l'agenda neoliberal.

La crisi del PSOE

El dissabte dia 1 d'octubre del 2016, Pedro Sánchez, primer **secretari general del PSOE** escollit en **primàries entre la militància**, va presentar la seva dimissió durant la celebració d'un **comitè federal d'urgència**, després de la dimissió, dos dies abans, de 17 dels 35 membres que formaven l'**Executiva Federal** del partit, instigats per la **líder del PSOE andalús Susana Díaz**. D'aquell fet en naixia una **comissió gestora**, encapçalada pel **president d'Astúries Javier Fernández**, que no comptava ni amb participació basca ni amb catalana. Aquesta **Gestora** es va reunir ahir per primera vegada. La seva funció serà intentar minimitzar l'incendi i, alhora, decidir la posició del partit

respecte la **investidura de Rajoy**, decisió que haurà de ser ratificada, abans que finalitzi el mes d'octubre, per un **congrés federal**. L'opció de buscar un govern alternatiu queda enterrada. Però el repte que tindrà la Gestora d'ara endavant i, sobretot, Susana Díaz, és majúscul: **un partit dividit en dos**, i una **militància** que ahir s'acostava a la seu de Ferraz per deixar clar que estaven amb Sánchez i eren contraris a la investidura de Rajoy. Tot i que a hores d'ara l'abstenció al **Congrés** sembla més propera que mai –“la peor de las opciones es ir a unas terceras elecciones”, deia el nou president de la Gestora en la seva primera compareixença com a tal–, serà una altra pedra al camí del **bàndol Díaz**, que estarà prenent una de les decisions més impopulars de la història del partit. Mentrestant, a la seu de **Podemos**, es freguen les mans. El PSOE està a un pas de convertir-se en el **Partit Regionalista del Sud d'Espanya**.

Per altra banda, tot i que Pedro Sánchez va ser decapitat, va sortir com a **guanyador moral** del comitè federal, per la seva negativa a investir a Rajoy. És cert que els crítics li demanaven responsabilitats per l'obtenció dels **pitjor resultats de la història del partit**, però el declivi no va començar amb ell, sinó amb Alfredo Pérez Rubalcaba. No només això, sota la direcció de Sánchez el PSOE **va duplicar les alcaldies de capital de província a les eleccions municipals**. Ahir mateix, mentre la gestora es reunia, Pedro Sánchez enviava dos tuits anunciant que mantindria l'acta de diputat i que era important que la militància estigués unida. Entre línies es llegeix que **no descarta presentar-se a les primàries del partit** en el proper congrés, sabent que comptaria amb el suport de part important dels militants, que no accepten que el binomi PP-PSOE sigui una realitat tan propera.

La crisi del Règim

Però la crisi del PSOE és també la història de la crisi del **règim polític sorgit de la Constitució de 1978**. El PSOE encarna la història recent d'Espanya, el seu desenvolupament, tensions, i declivi. Un règim que s'ha sustentant simbòlicament sobre tres pilars: **monarquia, bipartidisme i unitat territorial**. Una crisi que va anunciar part de la ciutadania durant les **mobilitzacions del 15M** de 2011.

El 26 de setembre del mateix any, **José Luis Rodríguez Zapatero** modificava l'**article 135** de la Constitució per desig directe de la **Troika (Banc Central Europeu, Comissió Europea i Fons Monetari Internacional)**, i supeditava al retorn dels interessos del deute les necessitats de les administracions, amb la imposició d'un **sostre d'estabilitat pressupostària** que fins a dia d'avui ofega econòmicament la ciutadania del país. La modificació d'aquest article, que suposava de facto l'existència d'una legitimitat superior a la de les **Corts Espanyoles**, va ser aprovada per més d'un 90% dels diputats i senadors. Tot i que a les eleccions del novembre de 2011 el **Partit Popular** va guanyar amb majoria absoluta, el bipartidisme tenia els dies comptats. Per altra banda, **Catalunya**, històricament alumna díscola, s'endinsava en un **procés de ruptura i independència** – on segueix, però ara no és el tema–, i causava una greu crisi institucional i territorial de conseqüències encara per veure. D'aquesta crisi territorial, qui en va patir més que ningú va ser el PSC, que veia com una part del seu electoral no es podia identificar amb la decisió de negar-se a explorar la via d'un

referèndum sobre la independència de Catalunya. Havia mort una part del partit, que era incapaç d'afrontar la **contradicció històrica** en què es trobava.

La monarquia també va ser posada a prova al 2014 amb l'**abdicació de Juan Carlos I** i la pujada al tron de **Felipe VI**, però la unitat parlamentària dels dos grans partits va aconseguir tancar el debat sobre com ha de ser escollit el cap d'Estat, amb l'oblit pertinent per part del PSOE de la història d'**aquella Espanya republicana i democràtica**.

I llavors aparegué **Podemos**. Podemos va néixer com el **síntoma** de la crisi de règim que viu Espanya. És possible que Podemos no existís si el 15M no s'hagués produït, o si Zapatero hagués dimitit abans de sotmetre's a la voluntat dels mercats. És possible que Podemos no existís, si el PSOE fos el que els seus votants volien que fos: un projecte polític, econòmic i social alternatiu al Partit Popular, als dissenys de la Troika, dels mercats, i dels **interessos corporatius del diari El País**. En tot cas, les coses van anar com van anar, i sense un PSOE fort, el **règim del 78**, les seves institucions, relats i mites s'enfonsen.

Vinyeta d'El Roto a El País, 03/10/2016.

La crisi de la socialdemocràcia

La crisi que viu el PSOE és també la **crisi de la socialdemocràcia**, i és que la crisi de la socialdemocràcia és la **crisi de la globalització** en si mateixa. Una mirada als països veïns serveix de mostra de la pandèmia que pateixen els partits qualificats de socialdemòcrates: els darrers anys han vist néixer **alternatives polítiques** que els posen davant del seu mirall. Començant pel partit socialista grec, el **PASOK**, passant pel **Partit Laborista britànic** o el **Partit Socialista Francès**, tots han viscut cismes interns en la seva direcció.

La raó de fons té a veure amb la victòria teòrica d'**Anthony Giddens** en el projecte conegut com la "**Tercera Via**" entre el capitalisme liberal i el socialisme, del qual el seu abanderat fou el primer ministre britànic **Tony Blair**. El projecte de Giddens promovia una **ideologia liberal centrista**, que rebutjava els postulats socialistes i, alhora, qüestionava el predomini absolut del lliure mercat. La diferència amb els partits liberal-conservadors era poca. S'acceptava que èpoques de benestar econòmic, es podria redistribuir la riquesa per afavorir una certa justícia social, però s'entenia que en època de recessió, les retallades estarien a l'ordre del dia. Què ha passat, però, quan hi ha hagut la **major crisi econòmica des del crack del 29?**

Doncs ha passat el que era lògic: si la suposada esquerra fa el mateix que la dreta, l'esquerra deixa d'existir. I és en aquest context de buit ideològic i orgànic que emergeix el que comunament es coneix com a "**populismes**". L'èxit de Podemos, del **UKIP** britànic, de la **Zyriza** grega o del mateix **Front Nacional Francès** responen al mateix fenomen: la incapacitat de la socialdemocràcia de donar una resposta nacional als problemes globals.

Queda per veure com es resoldrà aquesta triple crisi. Espanya pateix una crisi orgànica, però quan allò vell no acaba de morir i allò nou no acaba de néixer tan sols hi ha **dues opcions: restauració o canvi**. El que és clar és que el PSOE ha de mirar-se a ell mateix per trobar els problemes que el poden fer desaparèixer.